

Viite

Asia

Analyttinen raportti Venäjän metsätaloudesta vuonna 2001

Asiasanat VENÄJÄ, KESTÄVÄ METSÄTALOUS**Hoitaa UM** ITÄ-22**Hoitaa UE** MOS

Koordinoi

Tiedoksi

ITÄ-20; ITÄ-21; ITÄ-23; ITÄ-24; ITÄ-25; KPO-03

BER; PIE

KTM; MET; METSÄHALLITUS; METSÄNTUTKIMUSLAITOS; METSÄTEOLLISUUS RY;

MMM/MEO; MTK; SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS; YM; YM/ALO; YM/KVY

Luonnonvaraministeriö julkisti maaliskuun alussa virallisen, analyttisen raportin Venäjän metsien tilasta ja käytöstä vuonna 2001.

Tekijät tiedostavat monet Venäjän metsätalouden kehittämisen pääongelmat mutta ratkaisevan tärkeään tienrakennukseen ei kiinnitetä riittävää huomiota.

Sertifioinnissa otetaan selvästi kantaa PEFC- järjestelmän suuntaan.

Metsäteollisuuden tuotteiden ulkomaankaupan ja puunhankinnan kustannusrakenteen käsittely viittaa siihen, että metsätalouden ja metsäteollisuuden muodostaman taloudellisen kokonaisuuden merkitys aletaan tiedostaa.

Luonnonvaraministeriö julkisti maaliskuun alussa virallisen raportin (*gosudarstvennyj doklad*) Venäjän metsien tilasta ja käytöstä vuonna 2001. Julkaisun tavoitteena on analysoida tilannetta perusteellisemmin kuin alan ajankohtaisessa tiedotuksessa ja vuosiraporteissa tehdään. Raportin ovat laatineet luonnonvaraministeriön ja tutkimuslaitosten asiantuntijat. Tekijät toivovat julkaisun toimivan perusmateriaalina metsätalouden kehittämissuunnitelmien laadinnassa. Vuoden 2001 toimintaa koskevat luvut on kerrottu jo noin vuosi sitten metsähallinnon vuosiraportissa. Uudesta raportista löytyy monista aiheista numerotietoja 5 vuoden jaksolta ja pitemmältäkin ajalta. Seuraavassa on pääluvuittain joitakin kohtia raportin sisällöstä lähinnä siitä näkökulmasta, mitä uutta esitetään verrattuna aikaisemmin julkistettuihin tietoihin.

I. Metsävarannon tila

Uusimmat metsävaratiedot esitetään vuoden 2001 metsävaralaskennan tulosten perusteella. Uutta ovat värillisillä kartoilla kuvattavat tiedot puulajisuhteiden, metsien iän, keskikasvun ym. tunnusten pääpiirteistä. Myös keräilytuotteita ja luonnonsuojelualueita käsitellään.

II. Metsävarojen käyttö

Päätähakkuista on tietoja vuodesta 1988 lähtien ja kasvatushakkuista vuodesta 1990. Esitetään johtopäätös, että 1990-luvun alussa vuotuista hakkuusuunnitetta alennettiin luonnonsuojeluperusteilla 100 milj. m³. Vuoden 2001 suunnite on kaikkiaan 549.4 milj. m³ ja metsähallinnon metsissä 509.1 milj. m³. Jaksolla 1973-1993 hakkuusuunnitteen käyttöaste oli 70-80 %. Sitten se putosi tasolle 25 - 30 %. Vuoden 2003 aikana odotetaan lievää nousua.

"Havumetsien hakkuumahdollisuudet käytetään melkein kokonaan eli hakataan arvokkaimpia metsiä ja samalla vähäarvoisten lehtipuumetsien osuus kasvaa ja näin koko metsävarannon arvo alenee. Tämä negatiivinen kehitys voidaan muuttaa vain rakentamalla lehtipuuta käyttävää teollisuutta. Näin ongelman ratkaisu on luonnonvaraministeriön toimivallan ulkopuolella. Ministeriö tekee kaiken mahdollisen lehtipuun käytön edistämiseksi, esim. kantoraha pidetään symbolisen minimihinnan tasolla 15-20 ruplaa/m³."

Vuokrauksesta on tietoja myös federaatiopiireittäin. Vuokrauksen järjestelyjen tehoa pidetään alhaisena. Vuokraajista vain 5 % korjaa vuosittain yli 150 000 m³, 0.5 % 50 000- 150 000 m³ ja valtaosa eli 94 % korjaa alle 50 000 m³vuodessa. Parhaiten toimivat vertikaalisesti integroituneet yritykset. Vuokraajat toimivat tehottomasti metsänhoidossa ja metsänsuojelussa. Huutokaupoista esitetään hinta- ja määrätietoja federaatiopiireittäin.

Lakiin perustuva pakollisen metsäsertifioinnin järjestelmä toteutetaan koko maassa. Vapaaehtoisista järjestelmistä kuvataan PEFC:tä. "Luonnonvaraministeriön tehtävänä on kehittää yhdessä muiden asiasta kiinnostuneiden kanssa kansallinen sertifiointijärjestelmä, joka on kansainvälisesti hyväksytty sen kautta, että Venäjä liittyy PEFC-neuvostoon." Asiantuntijat arvioivat, että sertifiointin ansiosta vientitulot nousevat 300 MUSD vuodessa. PEFC-järjestelmään meno ei sulje pois yhteistoimintaa muiden sertifiointijärjestelmien kanssa, mikäli ne eivät ole ristiriidassa Venäjän lainsäädännön kanssa.

Oikein tehdyillä kasvatushakkuilla voidaan sekä päätähakkuupuuston arvo että kiertojen kuluessa korjatun puusadon määrä kaksinkertaistaa. Kasvatushakkuiden virheet, lähinnä tukkien harsinta, heikentävät merkittävästi metsän tilaa.

Ikirouta-alueiden metsissä muiden tuotteiden merkitys ylittää moninkertaisesti hakkuutulon.

III. Puuntuotanto

Hakkuiden supistumisen myötä myös metsän uudistamisen määrä aleni 1990-luvun alussa. Metsänviljelyn määrä aleni vain 25 %. Metsänuudistamisen pinta-ala on ollut koko 1990-luvun suurempi kuin päätähakkuiden ala.

Noin 1 milj. ha ojitusalueita on soistumassa uudelleen ojaverkoston rappeutumisen takia.

Metsäteiden rakentamisen vuotuinen määrä on pudonnut vuoden 1990 1600 km:stä 307 km:iin vuonna 2001. Esitetään vuokraajien ja kuntien osallistumista tien rakentamiseen.

IV. Metsien merkitys ulkomaankaupassa

Tässä luvussa tarkastellaan Venäjän asemaa maailman metsäteollisuuden tuotteiden kaupassa ja esitetään määriä ja hintoja. "Pyöreän puutavaran keskihinta on maailman markkinoilla puutavaralajista riippuen 65-80 USD/m³ mutta meidän puunkorjuuyrityksemme myyvät hintaan 25-60 USD/m³."

Raakapuun vienti vuonna 2001 oli 37.3 milj. m³. Esitetään, että metsäteollisuuden vientiä ohjattaisiin seuraavilla keinoilla:

- Vaaditaan 2-3 vuoden kuluessa lisenssit välittäjinä toimivilta viejiltä. Raakapuun viejiä on 3000 kpl ja sahatavaran viejiä 5000 kpl.
- Kehitetään systeemi, jolla valvotaan minimihintatason toteutumista.
- Ulkomaankaupan informaatiota lisätään.
- Edistetään viejien alueellisten ei-kaupallisten assosiaatioiden muodostumista.
- Organisoidaan tuotteiden sertifiointi.
- Vientimarkkinointia tehostetaan.
- Tulliprosessia kehitetään; tavaroiden laadun ja hinnan sekä maksujen kontrolli.
- Vero- ja tariffieduilla edistetään vientiä.

V. Metsänsuojelun ja puuntuotannon ongelmia

Esitetään yksityiskohtainen analyysi siitä miten subjektien metsälait ja muut normit poikkeavat federaation säädöksistä. Vaihtelevan suuruisia ongelmia on Baškorstanissa, Sahassa, Adigejassa, Habarovskissa, Tatarstanissa, Kabardino-Balkariassa, Saratovissa, Ivanovissa, Komissa, Altailla, Vologdassa, Pihkovassa, Omskissa, Mordoviassa, Smolenskissa, Jaroslavissa, Arkangelissa ja Nizhegorodissa.

Analysoidaan työsuojelun ongelmia.

VI. Metsien käytön ja suojelun hallinto

Kuvataan metsähallinnon rakenne ja analysoidaan perusteellisesti sen rahoitusta. Federaation budjetista saatava rahoitus ei riitä ja vajaus katetaan lähinnä kasvatushakkuista saatavilla leshoosien tuloilla. Vuonna 2001 valtion metsätalouden menot olivat 8068 milj. ruplaa, josta federaation budjetista saatiin 32 %, subjektien budjeteista 9 % ja omien tulojen osuus oli 58 %.

Myös puunhankinnan kustannusrakennetta selvitetään. Keskimäärin kantorahan osuus on 6 % ja verojen osuus 5% puunhankinnan kustannuksista. Alueiden väliset erot kustannusrakenteessa ovat suuria. Tarkastellaan myös korkoperusteisia metsän käytön maksuja.

VII. Metsänsuojelu

Laaja analyysi metsäpaloista, metsätuhoista ja luvattomista hakkuista.

VIII. Metsävaroja koskeva informaatio ja tutkimus

Metsävarojen tietojärjestelmän osat ovat:

1. Metsävaratilastointi, joka tehdään vuosittain.
2. Metsäkadasteri, joka on eräänlainen metsävararekisteri.
3. Metsävarojen seuranta (*monitoring*)
 - metsäpalot
 - metsätuhot
 - radioaktiivisuus
 - ICP-Forest- menetelmä
 - maatilasto
4. Metsätalouden suunnittelu (*lesoustroistvo*), jossa vuotuinen tavoitetaso on 70 milj. ha
5. Siperian ja Kauko-Idän reservimetsien inventaario
6. Metsäpatologiset ja muut erityisselvitykset

Kansainvälisen yhteistyön kohdalla korostetaan uuden metsätalouden kansainvälisen keskuksen roolia ja todetaan, että kestävä metsätalouden tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan Venäjän kansallinen metsäpolitiikka. Menestyksellisinä bilateraalina yhteistyöohjelmina mainitaan venäläis-suomalainen Luoteis-Venäjän metsäohjelma, venäläis-usalainen hyönteistuhojen seurantahanke Kauko-Idässä sekä Kanadan, Ruotsin ja Sveitsin kanssa yhteistyössä perustetut mallimetsät. Tärkeimpiä kehityshankkeiden ulkomaisia rahoittajia ovat Maailmanpankki, USAID, TACIS, Know How Foundation, British Council, SIDA, WWF ja IUCN

Kommentti

Julkaisun tavoitteeksi ilmoitetaan kehityksen analysointi. Vaikka monista asioista on kerätty ansiokkaasti dataa jää johtopäätösten osuus usein vähemmälle. Lukemista vaikeuttaa se, että johtopäätöksiä ei ole selvästi erotettu kuvailevasta tekstistä.

Tekijät tiedostavat monet Venäjän metsätalouden kehittämisen pääongelmat kuten esimerkiksi: puulajisuhteiden epäedullinen muutos havupuista lehtipuihin, lehtipuun käytön merkitys metsien tilan kehittämislle, oikein tehtyjen kasvatushakkuiden myönteiset vaikutukset ja metsätalouden rahoituksen korjaaminen. Sen sijaan metsäteiden rakentamisen ratkaisevaa merkitystä ei tuoda selvästi esille. Todetaan, että "Vuoden 2002 tavoite on 415 km, mikä on 40 % suurempi kuin edellisen vuoden suorite." Todellisuudessa tulisi rakentamisessa siirtyä suuruusluokkaan 10 000 km vuodessa.

Sertifioinnissa otetaan selvästi kantaa PEFC- järjestelmän suuntaan.

Metsäteollisuuden tuotteiden ulkomaankaupan ja puunhankinnan kustannusrakenteen käsittely luonnonvaraministeriön raportissa viittaa siihen, että metsätalouden ja metsäteollisuuden muodostaman taloudellisen kokonaisuuden merkitys aletaan tiedostaa.

Tarkkaan kuvatut, lukuisat subjektien metsänormien poikkeamat federaation säädöksistä ovat osoitus siitä, että subjektit haluavat sitkeästi ja vastoin perustuslain ja metsälain määräyksiä toteuttaa omia periaatteitaan joissakin asioissa. Realistista olisi antaa subjekteilla toimivaltaa tähän suuntaan metsälain tarkistuksessa.

Lähde: Gosudarstvennyj doklad o sostojanii i ispolzovanii lesnyh resursov Rossijskoi Federatsii v 2001 g. VNIILM, 2002, 109 c. ill. Laattijat: I.P. Roštšupkin, Ju. P. Dorošin, M.V. Losev, A.V. Panfilov, A.S. Sergejenko, Ju. P. Šuvajev, M.D. Girjajev, S.A. Rodin, A.N: Filiptšuk, A. A. Martinjuk, B.N. Moisejev ja N. A. Kostentšuk.

Julkaisu löytyy luonnonvaraministeriön internet-sivuilta osoitteesta:
<http://www.mnr.gov.ru/index.php?8+&id=232>

LIITTEET

-